

Handreiking voor lokale lobby rond de gemeenteraadsverkiezingen

Op 21 maart a.s. is het zover, dan zijn er de gemeenteraadsverkiezingen. Zowel een nieuwe gemeenteraad als de onderhandelingen voor het college-akkoord bieden veel mogelijkheden voor lokale belangenbehartiging. Maar hoe brengt u het beste uw boodschap over? Om goed voorbereid te zijn en uw lokale lobby te ondersteunen, organiseerde de VGN voor haar leden drie regionale werksessies over lokale lobby.

Tijdens de werksessies 'Uw boodschap in het college-akkoord' in Den Bosch, Zwolle en Utrecht wisselden de professionals uit de gehandicaptenzorg hun ervaringen met elkaar. Wallaart & Kusse Public Affairs (WKPA) legde uit wat een gemeenteraad doet, welke spelers er zijn en welke middelen je kan inzetten om te lobbyen. Tijdens elke werksessie vertelde een gemeenteraadslid uit de desbetreffende gemeente over zijn werk als raadslid en zij gaven lobbytips aan de deelnemers.

Voor een goede, succesvolle lobby heb je een doel, kennis, tijd, goede timing, een netwerk en kruiwagens vol geduld nodig. Er is niet maar één manier die altijd werkt, je hebt te maken met mensen. Maar er zijn wel factoren die helpen, zoals bijvoorbeeld de politieke agenda van de gemeente als leidraad gebruiken. Dit was één van de tips, hieronder een impressie van de vragen en tips die aan de orde kwamen.

Hoe bedien je als aanbieder de vele gemeenten waar je mee te maken hebt? Hoe ga je om met die versnippering? En hoe besteed je als organisatie effectief en efficiënt je tijd/energie op het gebied van lobby?

- Maak een afweging en bedenk wat je uit de lobby wil halen. Lobbyen kost tijd en vraagt om een investering, ook als je het niet hebt gepland.
- Als je besluit te gaan lobbyen, ga dan zorgvuldig met je tijd om. Wees je bewust van het politieke speelveld. Welke tijd geef ik aan wie in de gemeente: de ambtenaar, wethouder of ook de gemeenteraad? Je hoeft niet alles politiek te maken. Een goede lobby is een spel van informatie delen op het juiste moment met de juiste mensen. Dat kan ook door de (regionale) media te benaderen.
- Lukt het niet om in alle steden te lobbyen? Dan zijn er 8 tips om keuzes te maken en toch effectief te lobbyen.
  - o Selecteer
  - o Aggregeer
  - o Neem een deel voor het geheel
  - o Nationaliseer
  - o Rangschiik

- Benut de partijlijn
- Digitaliseer
- Modelleer

[Lees hier meer over deze 8 tips](#)

De ondoorgrondelijkheid van zorgregio's. 'We zitten overal aan tafel, maar daar blijft het bij, in het overleg zelf wordt niets besloten. We voelen ons opgesloten in een ambtelijk overleg'.

- Durf soms ook niet zoveel tijd te stoppen in overleg, je kunt die tijd ook besteden aan lobby bij de politiek of aan andere stakeholders. Bedenk 'wat wil ik hier halen? Is dit overleg voorbereidend op besluit of verkennend?' Als je moet kiezen, ga dan eerder naar een besluitvormend overleg en laat de stukken opsturen.
- Het ambtelijk overleg is de basis, maar overlegtafels worden ook vaak beïnvloed van buitenaf. Heb jij ook die contacten buiten? Houd een brede blik, het is goed om breed draagvlak te vinden voor ideeën en wensen.

Hoe zit de structuur van de gemeente in elkaar? Bij wie kan je beste op welk moment terecht? Waar zet je in welke fase op in? Hoe pak je het aan als er sprake is van grotere samenwerkingsverbanden van gemeenten?

- Zoek uit welke stakeholders er zijn binnen de organisatie van de gemeente.
- Ken de lokale verhoudingen tussen raadsleden, wethouders en ambtenaren en gebruik die ook. Zorg dat je met al deze stakeholders een relatie opbouwt, zodat zij weten wie jij bent en waar je voor staat en andersom.
- Maak ook gebruik van de lokale adviesraad Wmo of Sociaal Domein.
- Veel dingen worden in samenwerkingsverbanden besproken. Vraag eens bij de ambtenaar na hoe dat verband eruitziet en welke wethouders en ambtenaren daar veel te zeggen hebben.
- Als zorgaanbieder heb je sowieso contact met ambtenaren. Als er dingen anders moeten of niet goed geregeld zijn, kaart dat dan eerst hier aan. Ambtenaren kunnen je misschien niet altijd helpen, maar hebben wel begrip voor je vervolgstappen als zij geïnformeerd zijn vooraf.
- Als je er met de ambtenaar niet uitkomt, bepaal dan of er een kink in de kabel zit tussen de ambtenaar en de wethouder of dat jouw wens niet in het belang van de wethouder is. Afhankelijk daarvan kan je dan naar de wethouder of de raad stappen.
- De gemeenteraad is één van je belangrijkste stakeholders. De gemeenteraad moet weten wat er speelt in de gemeente. Als ze niets van de burger horen en geen klachten krijgen, gaan ze ervan uit dat het goed gaat.
- Proactief dilemma's delen werkt beter dan een opgepoetst imago. Zorgorganisaties vertellen vaak wat er goed gaat en wat er nodig is. Maar delen dat iets schuurt, dat wekt juist vaak vertrouwen.
- Benader de raadsleden met de portefeuillehouders zorg. Vaak heeft jouw idee of wens verschillende kanten. Probeer dus te bedenken wat de verschillende partijen aanspreekt in jouw plan.
- Werk samen met diverse partijen in de lokale lobby. Investeer niet alleen in coalitiepartijen, maar ook in de oppositie. Politieke verhoudingen veranderen.

Impressie werksessies 'Boodschap in het college-akkoord, jan./febr. 2018

- Zoek de juiste persoon. Er zijn veel werkgroepen en commissies die het sociaal domein raken. Check de website van de gemeenten en/of benader de raadsgriffier voor informatie over wie zorg in de portefeuille heeft.
- De gemeentesecretaris stuurt het ambtelijke apparaat aan en is een heel nuttig contact. Hij kan verder helpen als het gaat om informatie over het proces.
- Timing, weet je wanneer wat speelt? Ook hier kan de griffier bij helpen. Op het moment dat een onderwerp geagendeerd staat moet je ruim van tevoren met je inbreng komen. Het moet ook nog in de fractie besproken worden. Wees dus eerder te vroeg dan te laat.

De stap naar de gemeenteraad is groot. Hoe kun je het beste inspreken?

- Inspreken bij raads- of commissievergaderingen is een krachtig instrument. Zorg dat de juiste persoon dat doet. Breng de sector en de belangen naar voren, niet de organisatie. Je krijgt maar kort te tijd en raadsleden vragen zich altijd af wat zij moeten doen met jouw verhaal. Wees dus concreet, stel vragen aan raadsleden. Zorg altijd dat je je inbreng geprint meeneemt en uitdeelt, zodat raadsleden het kunnen nalezen. Blijf vooral zitten tot een pauze, veel raadsleden willen dan nog even napraten met de sprekers. Dat is een mooi contactmoment.
- Zorg voor goede timing. Leg al vroeg lijntjes met de fracties. De meeste informatie komt te laat bij de gemeenteraadsleden. Denk bij het inspreken aan een cyclus van 6 weken waarbij de informatie wordt meegenomen in het fractieoverleg, commissievergadering.

Hoe ga je om met het verschil in kennisniveau bij de gemeente? Zeker raadsleden zijn geen experts en hebben vaak behoefte aan meer kennis. Hoe zorg je dat ze een luisterend oor hebben voor onze boodschap?

- Gemeenteraadsleden hebben weinig tijd, soms beperkte kennis van onderwerpen en willen zich profileren. Vraag ook vooral waar zij in geïnteresseerd zijn of wat zij nodig hebben voor een debat met de wethouder. Zorg voor hapklare, concrete, juiste informatie.
- Ambtenaren hebben veel kennis, gemeenteraadsleden niet zo veel. Een werkbezoek is handig om kennis te maken met de (nieuwe) woordvoerder zorg en hen te informeren. Als je al een goed contact hebt, is stap ook niet zo groot als je iets wilt melden.

Hoe breng je het beste je boodschap onder de aandacht?

- Zorg voor een heldere boodschap, bijvoorbeeld een one-page infographic.
- Wees open over je belang. Raadsleden kijken of het belang groter is dan het instellingsbelang, of het probleem vaker voorkomt en of het aansluit bij de ideeën van de partij. Daarin zit hun afweging. Zorg dat je het kunt onderbouwen en dat het voor meer mensen geldt.
- Soms is er wantrouwen naar zorgorganisaties en denken ze dat de organisatie uit is op eigen gewin. Voer het verhaal op de inhoud, laat zien wat je doet en werk samen met andere organisaties.

Impressie werksessies 'Boodschap in het college-akkoord, jan./febr. 2018

- Spreek niet alleen aan op problemen maar spreek aan op handelingsperspectief. Wat moet of kan de ander doen om de situatie te verbeteren en wat draag je als organisatie zelf bij?
- Persoonlijk contact is kansrijker dan een nota via een mail. Tekst is moeilijker te onthouden dan een verhaal van een cliënt die je zelf hebt ontmoet. Organiseer vooral een werkbezoek.
- Kijk ook naar andere mensen die je boodschapper kunnen zijn. Hoe krijg je het beste bereik? Laat het verhaal of je boodschap niet altijd vertellen door de directeur, maar ook eens door een cliënt of een medewerker.
- Zorg voor een consistente boodschap. Je moet je gedragen als de boodschap. Vaak schuurt het, wees je daarvan bewust. Als er verschil zit tussen de boodschap en het beeld van de organisatie kan je minder betrouwbaar overkomen.
- Vraag eens aan je stakeholders wat zij zien als de belangrijkste uitdagingen voor jullie. Welke uitdagingen moeten wij intern gaan voeren? Hier kunnen nieuwe gevoeligheden en discussies naar voren komen, die kunnen bijdragen aan het zelfbeeld en aan een consistente boodschap.
- De gemeente vraagt veel cijfers van zorginstellingen om de kwaliteit in de gaten te houden. Soms zijn resultaten niet representatief voor de kwaliteit, Denk bijvoorbeeld aan cliënten met licht verstandelijke beperking, die bij schuldhulpverlening de aanbieder een 2 geven. Je scoort dan slecht, maar je cliënt heeft wel een dak boven het hoofd. Hoe maak je dat duidelijk aan ambtenaren, raadsleden en de wethouder? De tip van het raadslid was om informatie van moeilijk bereikbare groepen meer kwalitatief te maken en dat, naast de cijfers, naar de politiek te brengen. Zonder verhaal kunnen cijfers niet in context worden geplaatst. Kleur het in met wat het voor de praktijk betekent en neem jongeren mee om hun verhaal te doen of toon hun verhaal op filmpjes. Persoonlijke verhalen maken meer indruk dan cijfers.

Hoe kan ik het beste lobbyen tijdens de campagnetijd?

- Tijdens campagneperiode wil elk kandidaatsgemeenteraadslid zich profileren. Maar wat is jouw rol daarbij? Breng ook je eigen belang naar voren, anders ben jij hun campagne. Als er meerdere raadsleden komen rondom een thema, is dat leuk. Maar kijk uit bij één partij, voordat je het weet wordt je gekoppeld aan het partijverhaal.
- Organiseer een politiek debat en nodig de woordvoerders uit. Het is slim om dit met een aantal (cliënten)organisaties over een gemeenschappelijk thema te doen. Check welke avond of middag het gunstigst is voor de raadsleden.
- In deze periode worden er nog een aantal beslissingen door de gemeenteraad heen gejaagd of juist vertraagd. Wees alert hoe het wordt gebracht, soms lijkt iets een voldongen feit, maar is het nog een voorstel. Hou de agenda dus goed in de gaten en vraag na bij ambtenaren, raadsleden of de griffier hoe het proces eruitziet.

Na de verkiezingen: We moeten straks weer opnieuw beginnen met een nieuwe gemeenteraad en wethouder, hoe doen we dat snel?

- Stuur een bedankmail bij afscheid van de oude raadsleden waar je contact mee hebt gehad. Zij kunnen je introduceren bij hun opvolger.
- Feliciteer nieuwe wethouders en raadsleden na de verkiezingen. Leg contact met ze en nodig ze uit voor een werkbezoek of een informatieavond.

Impressie werksessies 'Boodschap in het college-akkoord, jan./febr. 2018

- Nieuwe raadsleden zijn het eerste jaar op zoek naar hun rol. Wat worden hun speerpunten en hoe gaan ze dat bereiken zijn vragen die raadsleden zichzelf stellen. Ze verzamelen informatie om hun positie te bepalen, dus zorg dat je kennis maakt en te weten komt wat de raadsleden van plan zijn in hun raadsperiode.
- Nodig raadsleden en/of wethouders uit voor werkbezoeken. Wacht daarbij tot de formatie rond is en iedereen tot rust is gekomen op de nieuwe plek. Tijdens deze bezoeken willen raadsleden graag verhalen horen die ze kunnen gebruiken om na te vertellen, liefst van cliënten of medewerkers zelf. Reik ze deze leefwereld en praktijkverhalen aan.
- De medewerkers van politici zijn ook interessant, nodig hen ook uit bij het werkbezoek.

Handige links of leestips

- Test 'Wat is jouw lobbystijl'? Check het op <https://wkpa.nl/lobbystijl/>
- Hoe werkt de gemeente: taken, bestuur en verkiezingen, zie [filmpje van Prodemos](#)
- Andere brancheorganisaties hebben handreikingen ontwikkeld. Deze informatie is ook bruikbaar voor gehandicaptenorganisaties. Jeugdzorg Nederland maakte een overzichtelijke handreiking:
<https://www.jeugdzorgnederland.nl/contents/documents/lobby-boekje-interactieve-pdf.pdf>
- Ook GGZ Nederland maakte een handreiking Lokale lobby, zie <https://www.ggzdocs.nl/documents/3044/bekijk> Meer handreikingen over lobby zijn te vinden op <http://lobbybijgemeente.jouwweb.nl/>
- Wil je weten hoe je gemeente ervoor staat? De website www.waarstaatjegemeente.nl laat voor alle Nederlandse gemeenten zien waar ze staan op het gebied van onderwerpen waar gemeenten mee bezig zijn. Denk hierbij onder andere aan jeugdhulp, Wmo en armoede. De site is bedoeld voor gemeentebestuurders en ambtenaren, maar is ook geschikt voor andere geïnteresseerden.

Meer informatie

Dianne van der Veen

dvanderveen@vgn.nl

06-412 84 280